

فرهنگیختگان دومین منازره هفت کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری با محوریت

مسائل فرهنگی، سیاسی و اجتماعی تفاوت معناداری با مناظره نخستین کاندیدها نداشت و نتوانست ارتباط معناداری با افکار عمومی برقرار کند. یکی از دلایل اصلی چنین وضعیتی، شبویه و فرمی است که صداوسیما برای برگزاری مناظرات طراحی کرده است. فرصت‌های ۳ و ۴ دقیقه‌ای و قطع میکروفن کاندیدها، سوالات کلی و بی‌ارتباط که پاسخ به آن نیازمند فرصت چندبرابری است و اتفاقا کاندیدها نیز چندان به آن پاسخ ندادند، دست‌به‌دست هم داده تا مناظرات تبدیل به یک نشست بی‌روح و مناسب مخاطبان یا سن مثبت ۷۰سال شود. این روند حتی با اعتراض کاندیدهای انتخابات ریاست جمهوری نیز مواجه شد؛ چرا که آنها نمی‌توانند در فرصت ۴ دقیقه به سوالات کلی پاسخ دهند؛ برنامه‌هایشان را ارائه کنند؛ به کنایه‌های دیگر رقبای پاسخ دهند و مراقب قطع شدن میکروفن‌شان هم باشند. آنها هر یک به شکلی خواهان تغییر

سید ابراهیم رئیسی

در این مناظرات سید ابراهیم رئیسی تلاش کرد همچون مناظره پیشین ضمن صیانت از سید آرای خود، به‌جای وعده‌دان، مردم را به کارنامه‌اش ارجاع دهد. او این بار نیز رفتار نجیبانه‌ای از خود نشان داد. نکته قابل توجه این بود که رئیسی به‌جز اشاره کوچک به مساله مدرکش، هیچ‌یک از اتهامات مهرعلیزاده را پاسخ نداد تا عملا او که تمام برنامه‌اش را بر تخریب رئیسی متمرکز کرده است، حاشیه‌نشین مناظرات شود. رئیسی درطول مناظره جملاتی را بیان کرد که در بدنه اجتماعی قابل نقد شدن است. او از گشت ارشاد سخن گفت اما گشت ارشاد برای مدیران، از کسانی گفت که ۳۴ سال پیش در مناظرات می‌گفتند ما بلدیم با دنیا صحبت کنیم، ولی به اندازه دانشجوی سال اول وزارت امور خارجه هم نمی‌دانستند که در زمان مذاکره نباید بگوییم آب‌خوردن ما هم به مذاکره وابسته است یا آنکه خزانه خالی است! او خطاب به کاندیدهای دیگر گفت: «آنچه را شما به‌عنوان برنامه در آینده مطرح می‌کنید، ما الان مشغول اجرایش هستیم!» رئیسی دو پاسخ قابل توجه به همتی درباره موافقت رئیسی با ارز ۴۲۰۰ تومانی و پاسخگو بودن عملکردش در قوه قضائیه داد. او در پاسخ همتی گفت: «دلار ۴۲۰۰ تومانی قبل از ریاست بنده در قوه قضائیه تصویب شد؛ اما سوال این است که چاردرست اجرایشد؟ چرانظرات نشد که دلار ۴۲۰۰ تومانی به چه کسانی داده می‌شود؟ چرا به سفره‌مردم نرسید؟» او درباره پذیرش مسئولیت هم گفت: «من سال‌هایی در قوه قضائیه بودم، نسبت به کل زمانی که مسئولیت داشتم پاسخگو هستم. نسبت به حوزه مسئولیت خودم در آن مقطع باید پاسخگو باشم. همه باید به مسئولیت‌شان پاسخگو باشند! مگر می‌شود مسئولی باشیم ولی مسئولیتش را نپذیریم؟!» رئیسی همچنین بارها بر مساله عدالت تأکید داشت و از برقراری عدالت در حقوق بین کارمندان نیز سخن گفت. او از سهم ۲ درصدی ایران در واردات کشورهای اطراف خودمان گفت و تأکید کرد اگر دیپلماسی اقتصادی داشته باشیم، می‌توان صادرات را بهبود بخشید.

سعید جلیلی

در مناظره نخست، او توانست خود را به عنوان یک کاندیدی با برنامه نشان دهد. با این حال جلیلی در برابر ادعاهای همتی که تلاش داشت از سناریوی روحانی بهره ببرد و جلیلی را متهم وضع موجود کند، دست‌بسته نبود و به درستی پاسخ او را داد. در مناظره دوم، جلیلی با همان منظومه فکری منسجمش ظاهر شد و در همان قالب نیز سخن گفت. او نقدهای قابل توجهی به عملکرد دولت در حوزه اقتصاد و سیاست خارجی داشت. او گفت کشور با نمایش اداره نمی‌شود و توضیح داد اگر اقدامات مسئولان در زندگی مردم ملموس نباشد، معلوم می‌شود کار نمایشی بوده نه واقعی. جلیلی کنایه‌ای هم به برجام زد و گفت: «می‌گویید فلان توافقی را کردیم تا تحریم‌ها برداشته شود اما وقتی تحریم‌ها دوبار بر شد، می‌گویید جام اخلاقی را بردیم.» او درباره FATF که همتی تلاش می‌کرد تعلل در تصمیم‌گیری درباره آن را به گردن جلیلی بیندازد، گفت در مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز خواهان آن بوده که زودتر در این باره تصمیم‌گیری شود. او گفت: «اشکال دولت این است که معطل چند کشور است، یک روز به بهانه FATF و یک روز برجام ... شما باید این هنر را داشته باشید تا فرصت را از دست ندهید و با کسانی که تعامل دارید تعاملات را شکل دهید.» او در پاسخ به همتی که برخی می‌خواهند بروند کاخ سفید را حسینه کنند، گفت این حرف‌ها موهوم است؛ با این لولوهای الکی کار را سخت نکنید. جلیلی درباره کولبران نیز نکته قابل توجهی گفت: «دو رویکرد حداقلی یا حداکثری در این زمینه وجود دارد. من در مرز بانه و باشماق با کولبرها صحبت کردم. همان کولبرها بعد از دوسال ۵۰۰ میلیون صادرات با تعاونی‌ای که درست کردیم، داشتند. تعاونی نخ کاران در روستایی در بوشهر مصادره شد و کسی که آن را خرید تجهیزات آن را قطعه‌قطعه کرد. دولت اینجا چه کاره است؟ رئیس‌جمهور باید برای استفاده از ظرفیت‌های کشور جهت جیش برنامه داشته باشد.»

گفت‌وگو

عباس سلیمی نمین، کارشناس مسائل سیاسی در گفت‌وگو با «فرهنگیختگان»	
مریم عاقلی	
<i>روزنامه‌نگار</i>	
انتقاداتی رانست به نحوه برگزاری مناظره و سطح سوالات مطرح کرد. مشروح گفت‌وگو با سلیمی نمین در ادامه آمده است.	

۱۱۱

باتوجه به انتقادات از مناظره نخست، تصور می‌شد مناظره دوم با تغییراتی مواجه نشود. ارزیابی شما از مناظره دوم چیست؟ بسیاری معتقدند مناظره دوم از مناظره اول نسبت به ترغیب مردم به مشارکت جویی عقب‌تر بود.

قطعا در ارتباط با ارائه سوالات این نقد وارد است. سوالات فراگیر و سوالاتی که ضرورت‌های جامعه را در بر گیرد، وجود نداشت و صداوسیما باید در این زمینه توضیح دهد. البته شاید بگویند ما به‌تنهایی چنین تصمیمی اتخاذ نکردیم که این امر قابل‌پذیرش نیست. رسانه عمومی به‌عنوان یک عضو موثر و تعیین‌کننده باید نقش‌آفرین باشد؛ به این معنا که اعتراض کند، از این‌رو سوالات مطرح‌و سوالات خوبی نبود؛ چرا که سایر اعضای کمیسیون انتخابات، رسانه‌ای نیستند و در این زمینه اشراف خوبی بر مسائل اجرایی جامعه ندارند. از این‌رو رسانه ملی باید نقش خود را به‌خوبی اجرا کند و ارتقا بخشد که بتواند به تقویت افکار عمومی نیز منجر شود. بنابراین این ایراد به‌طور کلی به کسانی که در تنظیم سوالات نقش داشتند و به‌ویژه صداوسیما وارد است که مناظره‌ها را است کرد.

سیاست

مناظره دوم هم نتوانست تغییری در صحنه انتخابات ایجاد کند

بدون تغییر در سبک آرا

این سبک مناظرات شدند. این اعتراضات باعث شد در بخش دوم مناظرات، میکروفن کاندیدها بلافاصله پس از پایان زمان‌شان قطع نشود. اما مناظره نیاز به تغییرات جدی‌تری دارد تا از «مدرسه پیرمردها» به فضایی پویا و فعال تبدیل شود و بتواند افکار عمومی را درگیر کند. با توجه به نسبت قابل توجه مرددها و محدودیت‌هایی که شیوع ویروس کرونا بر انتخابات تحمیل کرده است،

محسن رضایی

رضایی در مناظره نخست، شروع‌کننده حمله به دولت روحانی و عبدالناصر همتی رئیس کل بانک مرکزی دولت او بود. او اگرچه پیش از مناظره، فاصله‌گذاری مناسبی با رئیسی برقرار کرد اما در مناظره نخست این فضا از میان برداشته شد. با این حال در مناظره دوم رضایی با اشاره به موضوع کاندیدی پوششی صراحتا گفت تا آخرین لحظه در میدان می‌ماند. او با توجه به اینکه مهرعلیزاده و همتی در مناظره پیشین با زبان ترکی صحبت کردند، اشارهای به هموطنان ترک‌زبان و اشارهای نیز به زاگرس‌نشین ولربودن خود کرد تا پایگاه همیشه وفادارش را در انتخابات یک‌بار دیگر فعال کند. دال مرکزی برنامه رضایی مبتنی بر وعده‌های اقتصادی و «گشایش برای مردم بود. رضایی گفت در سال ۱۴۰۰ معتقدم ملت ایران با مشکلات خداحافظی خواهند کرد و یک‌بار دیگر لیخند را به چهره‌ها و برکت را به سفره‌ها برمی‌گردانیم و امید جدیدی آن هم دیدنی نه گفتنی ایجاد می‌شود. او از طرح «ایران بدون فقر» گفت که در آن پارانہ ۴۵۰ هزار تومانی، مسکن، ارزان، پرداخت حقوق به بانوان خاندار، کسب‌وکارهای خانگی و سهام صندوق نفت ملی ایران را شاهدیم و منابع این طرح را نیز ۱۳۷ میلیارد دلاری دانست که از منابع دولتی به جامعه رفته است. رضایی از تربیت زمامداران آینده در همه‌بخش‌های فرهنگی و اجتماعی گفت و اعلام کرد در بیش از پنج‌سال گذشته، نزدیک به هزار نفر جوان را تربیت کرده است. او از اینترنت ارزان برای ختم‌های سرپرست خانوار که در تولید و فروش هستند گفت و وعده داد محدودیت‌هایی را که برای خواهران ورزشکار ما در ورزشگاه‌ها درست کردند، برخواهد داشت. او از انحلال شورای عالی انقلاب فرهنگی در دولتش با موافقت رهبر انقلاب سخن گفت تا وضعیت فرهنگی و مساله جوانان را اساسی حل کند. وی همچنین افزود: «در برنامه‌ای که طراحی کردیم مساله اقوام و زبان مادری را به‌عنوان یک مساله مهم لحاظ کرده‌ام.»

عبدالناصر همتی

در مناظره پیشین عبدالناصر همتی تلاش کرد یک دوقطبی حداکثری بین خودش با رئیسی و سایر کاندیدها بسازد. او تأکید داشت در برابر هفتر ایستاده و برخی از کاندیدها پویشی هستند. در مناظره نخست که مبتنی بر مساله اقتصاد بود، تصور جمعی این بود که همتی از مزیتش در حوزه اقتصاد و دسترسی‌هایی که به آمار و اطلاعات محرمانه‌دار، استفاده خواهد کرد اما چنین نشد و او رویکرد سیاسی‌رادر پیش گرفت تا در مناظره دوم که به مسائل فرهنگی، سیاسی و اجتماعی اختصاص دارد، او عملا حرف خاصی برای گفتن نداشت. همتی در مناظره نخست از روی متنی می‌خواند که گفته می‌شود حاصل کار کارگران-جهانگیری و دولت روحانی بوده است. او در این مناظره سعی کرد بیشتر به سمت مزیتش یعنی حوزه اقتصاد حرکت کند با ملل روحانی، مردم را از سایر رقابت‌برساند. همتی علاوه بر این از فرصت مناظره برای نشان دادن برنامه داشتنش استفاده کرد. او اگرچه در ۵۳ه گذشته در راس سیستم بانک و بیمه ایران بوده اما اعا کرد صدای بی‌صداها و قدرت بی‌قدرتان است و دولتش حامی آسیب‌پذیرترین افراد است. همتی دیگر هراسی را نیز در دستورکار خود داشت و از همین رو خطاب به مردم می‌گفت: «الان انتخاب بین بد و بدتر نیست؛ انتخاب بین افرادی است که معتقد هستند نباید بگذاریم درمی که دادروی کشنگران بسته می‌شود، بسته‌شود و انتخاب افرادی که می‌خواهند این در را ببندند.» همتی گفت: «من در مدیریت کشور حتما از خورهان و برادران شایسته اهل سنت حداقل سه‌برابر آیت‌الان هست استفاده خواهم کرد. من در کاندیهام حداقل پنج وزیر زن خواهم داشت و تبعیض جنسیتی را در محیط کار رفع می‌کنم.» او در پایان خواستار این شد که هر یک نفر باید به ۱۰ نفر رنگ بزنند و همه باید به‌صحنه بیایند. همتی می‌گوید در نگاه من بازار رقابتی نقش مهمی دارد، اما در سلامت، آموزش و اقشار آسیب‌پذیر باید توجه دولت بیشتر از گذشته باشد.

علیرضا زاکانی

در مناظره نخست، علیرضا زاکانی با بیان قاطع و ادبیات مسلط، نقدهای جدی به عملکرد دولت روحانی و همتی به‌عنوان نماینده دولت داشت و توانست نسبتا موفق عمل کند. در مناظره دوم، بعید به‌نظر می‌رسید او بخواهد تغییر رویه دهد و چنین نیز شد. زاکانی با همان دست‌فرمان مناظره قبل به میدان آمد و ضمن برخی نقدها به سایر کاندیدها از جمله محسن رضایی، بار دیگر همتی را مورد نقد قرار داد. او در واکنش به اظهارات همتی درباره اینکه صدای کولبران و سوخت‌بران است، گفت: «چرا وقتی همتی در دولت بود، همت نکرد جلوی ۲۱ تا ۲۵ میلیارد دلار قاچاق سالانه در کشور را که ۹۵ درصد در میادی رسمی اتفاق می‌افتد بگیرد تا کولبران زندگی عزتمندی داشته باشند؟» او از امید گفت اما تأکید کرد این دولت امیدی را برای مردم باقی نگذاشته است. او بخش زیادی از مشکلات امروز جامعه را ناشی از عملکرد بانک مرکزی دانست و از برنامه‌اش گفت که در سال اول ریشه فقر مطلق را از بین می‌برد. زاکانی که نتوانسته چهره‌ای ضدفساد از خود ترسیم کند، در مناظرات یک افشاگری نیز درباره همتی کرد اما نامی از فردی نیاورد و گفت: «قبل از عید، یک روز قبل از تعطیل ۱۲۰۰ میلیارد تومان از بانک دولتی به بانک خصوصی به‌طور خلاف منتقل می‌شود، یعنی در مجموعه تحت نظارت بانک مرکزی. آقای همتی! حوزه‌مدیریتی خود را در بانک مرکزی نتوانستید مدیریت کنید.» او با تعجب از کسانی که مسببان وضع موجودند اما امروز مدعی‌اند و مظلوم‌نمایی می‌کنند، خطاب به همتی گفت: «آقای همتی اگر ما کاندیدی پوششی هستیم، شما کاندیدی روشنی هستید، آمده‌اید روی هشت‌سال بالای کسر مردم آوردید روش بکشید!» زاکانی مسبب تورم ۴۹ درصدی دوران هاشمی ۵۲ درصدی دوران روحانی را دوستان همتی عنوان کرد و گفت: «بدترین پیامک‌ها، پیامک‌های موجودی شما کافی نیست و عقب‌افتادن فسطاط بانک‌ای است. جیب‌پدران را خالی کرده و صورت آنها را با سیلی سرخ کرده‌اند اما از شادی جوانان سخن می‌گویند.»

سید شهاب‌الدین طباطبایی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

کاندیدها در این مناظره‌ها نمی‌توانند بر نامه ارائه دهند

مناظره دوم کاندیدهای انتخابات ریاست جمهوری روز گذشته برگزار شد. در این جدال سه‌ساعته با موضوع فرهنگ اجتماع و سیاست، نامزدها به بیان دیدگاه‌های خود پیرامون مشکلات و مسائل کشور در این سه حیطه مهم پرداختند. با وجود برگزاری دو مناظره، هنوز این مناظرات نتوانسته تنور انتخابات را داغ کند. در همین راستا با سید شهاب‌الدین طباطبایی، فعال سیاسی و عضو شورای مرکزی حزب ندای ایرانیان پیرامون مناظره دوم به‌گفت‌وگو پرداخته‌ایم. متن این مصاحبه از نظر شما می‌گذرد.

۱۱۱

مناظره دوم کاندیدهای انتخابات ریاست جمهوری را چگونه دیدید؟ آیا این مناظره می‌تواند به آگاهی مردم در انتخاب‌شان کمک کند؟

امکان این وجود داشت که با شیوه بهتری این مناظرات را برگزار کرد. باید تغییرات جدی در فضای مناظرات صورت گیرد. ما می‌بینیم کاندیدها نمی‌توانند در مناظره برنامه‌خود را به‌خوبی ارائه‌دهند زیرا سه دقیقه فرصتی کمی برای بیان برنامه‌های آنهاست. از طرفی سوالات نیز مبتنی بر دغدغه مردم و مشکلات آنها نیست به همین دلیل کاندیدها مجبورند به‌جای پاسخ‌گویی به اصل سوال به نکات دیگری اشاره کنند.

باتوجه به مناظره‌های برگزار شده پیش‌بینی می‌کنید مشارکت افزایش پیدا می‌کند؟

فکر می‌کنم هنوز برای پیش‌بینی پیرامون مشارکت زود باشد و شنیده‌اند بعد از برگزاری مناظر آخر می‌توان دقیق‌تر در این مورد صحبت کرد، البته امیدوارم درصد مشارکت در روزهای آینده بیشتر شود.

جبهه اصلاحات ایران در مورد حمایت از یکی از دو گزینه اصلاح طلب موجود در انتخابات به جمع‌بندی رسیده است؟ یا اینکه به دلیل احراز صلاحیت‌نشدن کاندیدهای اصلی خود قرار است در انتخابات از هیچ فردی حمایت نکند؟

هنوز جبهه اصلاحات در مورد حمایت از اشخاص به جمع‌بندی نرسیده است. از نظر من در انتخابات نیز هیچ چیز قطعی وجود ندارد. ۹۲ سال هم که مرحوم هاشمی در صلاحیت شد اصلاح‌طلبان تقریبا تصمیم‌بر شرکت نکردن در انتخابات داشتند اما در نهایت اتفاقات به شیوه دیگری رقم خورد و دیدیم در آن زمان با حضور فعال اصلاح‌طلبان، روحانی پیروز انتخابات شد.